Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 7 kwietnia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Artykuły 63 i 65 TFUE – Swobodny przepływ kapitału – Ograniczenia – Podatek dochodowy od osób prawnych – Zwolnienie z podatku funduszy inwestycyjnych – Przesłanki zwolnienia – Warunek związany z formą kontraktową funduszu

W sprawie C-342/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Helsingin hallinto-oikeus (sąd administracyjny w Helsinkach, Finlandia) postanowieniem z dnia 9 lipca 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 23 lipca 2020 r., w postępowaniu:

A SCPI

przy udziale:

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikö,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes pierwszej izby, pełniący obowiązki prezesa drugiej izby, I. Ziemele (sprawozdawczyni), T. von Danwitz, P. G. Xuereb i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu fińskiego – początkowo H. Leppo, A. Laine i S. Hartikainen, a następnie H. Leppo, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – początkowo W. Roels i I. Koskinen, a następnie W. Roels, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 6 października 2021 r.,

* Język postępowania: fiński.

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 49, 63 i 65 TFUE.

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania wszczętego przez A SCPI, spółkę prawa francuskiego, w przedmiocie wstępnej decyzji Verohallinto (organu podatkowego, Finlandia) z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie opodatkowania dochodów z najmu i zysków ze sprzedaży nieruchomości położonych w Finlandii oraz akcji spółek będących właścicielami nieruchomości położonych w Finlandii, uzyskanych przez spółkę A w tym państwie członkowskim w latach podatkowych 2019 i 2020 (zwanej dalej „decyzją z dnia 13 czerwca 2019 r.").

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 1 ust. 1–3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 2009, L 302, s. 32) przewiduje:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), mających swe siedziby na terytorium państw członkowskich.

2. Do celów niniejszej dyrektywy, oraz z zastrzeżeniem przepisów art. 3, UCITS oznacza przedsiębiorstwo:

a) którego jedynym celem jest zbiorowe inwestowanie w zbywalne papiery wartościowe lub w inne płynne aktywa finansowe, określone w art. 50 ust. 1, kapitału pochodzącego od obywateli i które działają na zasadzie dywersyfikacji ryzyka; oraz

b) którego jednostki uczestnictwa są, na żądanie ich posiadaczy, odkupywane lub umarzane bezpośrednio lub pośrednio z aktywów tych przedsiębiorstw. Działanie podjęte przez UCITS w celu zapewnienia, aby giełdowa wartość ich jednostek nie różniła się w znaczny sposób od wartości netto aktywów na te jednostki, będzie uważane za równoznaczne z takim odkupieniem lub umorzeniem jednostek.

Państwa członkowskie mogą zezwolić na to, by UCITS składało się z kilku subfunduszy.

3. Przedsiębiorstwa, o których mowa w ust. 2, mogą być utworzone zgodnie z prawem zobowiązań (jako wspólne fundusze zarządzane przez spółki zarządzające), na podstawie prawa powierniczego (jako fundusze powiernicze), lub na podstawie statutu (jako spółki inwestycyjne).

[…]".

4 Artykuł 2 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz.U. 2011, L 174, s. 1) stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego artykułu i art. 3 niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do:

a) [zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi] z UE, którzy zarządzają jednym lub większą liczbą [alternatywnych funduszy inwestycyjnych (AFI)], niezależnie od tego, czy są to AFI z UE, czy AFI spoza UE;

b) [zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi] spoza UE, którzy zarządzają jednym lub większą liczbą AFI z UE; oraz

c) [zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi] spoza UE, którzy wprowadzają jeden lub większą liczbę AFI do obrotu w Unii, niezależnie od tego, czy są to AFI z UE, czy AFI spoza UE.

2. Do celów ust. 1 nie ma znaczenia:

a) czy AFI należy do typu otwartego, czy zamkniętego;

b) czy AFI utworzony jest na mocy prawa zobowiązań, prawa powierniczego, statutu lub czy posiada jakąkolwiek inną formę prawną;

c) forma prawna [jaką formę prawną] ma [zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi]”.

5 Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy:

„[…] stosuje się następujące definicje:

a) »AFI« oznacza przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, w tym subfundusze takich przedsiębiorstw, które:
   (i) pozyskują kapitał od wielu inwestorów z myślą o inwestowaniu go zgodnie z określoną polityką inwestycyjną z korzyścią dla tych inwestorów; oraz
   (ii) nie potrzebują zezwolenia na mocy art. 5 dyrektywy 2009/65/WE”.

Prawo fińskie

6 Zgodnie z § 3 pkt 4 tuloverolaki (1535/1992) [ustawy (1535/1992) o podatku dochodowym] z dnia 30 grudnia 1992 r., w brzmieniu zmienionym ustawą nr 528/2019 z dnia 12 kwietnia 2019 r. (zwanej dalej „ustawą o podatku dochodowym”) „osobami prawnymi” w rozumieniu tej ustawy są w szczególności spółki akcyjne, fundusze inwestycyjne i specjalne fundusze inwestycyjne.

7 Zgodnie z § 9 akapit pierwszy pkt 2 ustawy o podatku dochodowym osoby, które w danym roku podatkowym nie miały miejsca zamieszkania na terytorium Finlandii, jak również zagraniczne osoby prawne podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od dochodów uzyskanych w Finlandii.

8 Paragraf 10 tej ustawy stanowi:

„Dochód uzyskany w Finlandii obejmuje:

1) dochody z położonych w Finlandii nieruchomości gruntowych lub pomieszczeń posiadanych w związku z akcjami fińskiej spółki mieszkaniowej lub innej spółki akcyjnej lub w związku z członkostwem w spółdzielni mieszkaniowej lub innej spółdzielni;

[…]

6) dywidendy, nadwyżki uzyskane od spółdzielni i inne podobne dochody, które zostały uzyskane przez fińską spółkę akcyjną, spółdzielnię lub inną osobę prawną oraz udziały w dochodach fińskiego zrzeszenia;

[…]

10) zyski osiągnięte z tytułu sprzedaży nieruchomości położonej w Finlandii lub akcji lub udziałów w fińskiej spółce mieszkaniowej, innej spółce akcyjnej lub spółdzielni, których całkowity majątek składa się w ponad 50% z jednej lub kilku nieruchomości położonych w Finlandii”.

9 Paragraf 20a tej ustawy, mający zastosowanie od dnia 1 stycznia 2020 r., przewiduje w akapitach pierwszym, drugim, czwartym i siódmym:

„Fundusze inwestycyjne w rozumieniu § 2 akapit pierwszy pkt 2 zawartego w rozdziale 1 sijoitusrahastolaki (213/2019) [ustawy (213/2019) o funduszach inwestycyjnych], lub porównywalne z nimi, utworzone w formie kontraktowej zagraniczne otwarte fundusze inwestycyjne, mające co najmniej 30 uczestników, są zwolnione z podatku pobieranego od dochodów.

Przepisy akapitu pierwszego dotyczące zwolnienia z podatku funduszy inwestycyjnych mają zastosowanie również do funduszy specjalnych w rozumieniu § 1 akapit drugi zawartego w rozdziale 2 vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki (162/2014) [ustawy (162/2014) w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi] oraz porównywalnych z nimi, utworzonych w formie kontraktowej zagranicznych funduszy specjalnych, o ile fundusze te są otwarte i mają co najmniej 30 uczestników.

[…]

Warunkiem zwolnienia z podatku funduszu specjalnego w rozumieniu § 1 akapit drugi zawartego w rozdziale 2 ustawy w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi lub porównywalnego z nim, utworzonego w formie kontraktowej zagranicznego funduszu specjalnego, który inwestuje swoje środki w sposób określony w § 4 zawartym w rozdziale 16a ww. ustawy głównie w nieruchomości i w papiery wartościowe związane z nieruchomościami jest, aby każdego roku wypłacały one swoim uczestnikom co najmniej trzy czwarte zysku osiągniętego w roku gospodarczym bez uwzględnienia niezrealizowanych zysków kapitałowych.

[…]

Jeżeli fundusz inwestycyjny lub fundusz specjalny składa się z jednego lub kilku subfunduszy, do subfunduszu mają zastosowanie przepisy dotyczące funduszu inwestycyjnego lub funduszu specjalnego”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

10 A jest spółką cywilną ze zmiennym kapitałem prawa francuskiego, inwestującą w nieruchomości położone w strefie euro, które są wynajmowane podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Jako alternatywne fundusze inwestycyjne w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/61 spółka A podlega kontroli Autorité des marchés financières (organu nadzoru finansowego, Francja).

11 A Asset Management SAS, uproszczona spółka akcyjna prawa francuskiego, zarządza spółką A i podejmuje wszelkie decyzje w jej sprawie. Obie te spółki mają swoją statutową siedzibę we Francji i nie posiadają żadnego zakładu w Finlandii.

12 Inwestorzy, którzy wykupili udziały w spółce A, uzyskują zysk w skali roku, odpowiadający dochodom netto z tytułu najmu i innym dochodom finansowym netto uzyskanym przez spółkę A. O wypłacie dywidendy decyduje walne zgromadzenie tej spółki.

13 We Francji spółka A jest jednostką transparentną podatkowo, która nie podlega podatkowi dochodowemu. To inwestorzy są zobowiązani do zapłaty podatku od części dochodów, która jest im wypłacana w wysokości odpowiadającej ich udziałowi w spółce A.

14 Spółka A planowała podpisanie w czerwcu 2019 r. umowy zakupu akcji dwóch fińskich spółek obrotu nieruchomościami na zasadzie wzajemności, będących właścicielami nieruchomości służących do celów handlowych w tym państwie członkowskim, które to spółka A zamierzała wynajmować przez co najmniej pięć lat. Spółka A zamierzała również dokonać dalszych inwestycji w nieruchomości tego rodzaju lub bezpośrednio nabyć nieruchomości w Finlandii.

15 W celu ustalenia, czy dochody i zyski uzyskane z tych inwestycji podlegają opodatkowaniu w Finlandii, spółka A zwróciła się do organu podatkowego o wydanie wiążącej wstępnej decyzji podatkowej w odniesieniu do lat podatkowych 2019 i 2020.

16 Decyzją z dnia 13 czerwca 2019 r. organ podatkowy uznał, że w odniesieniu do roku podatkowego 2019, na podstawie przepisów podatkowych obowiązujących w trakcie tego roku podatkowego, spółka A mogła, ze względu na swoje zasadnicze cechy, zostać uznana za znajdującą się w sytuacji porównywalnej z sytuacją funduszu inwestycyjnego w rozumieniu § 3 pkt 4 ustawy o podatku dochodowym. Organ ten uznał w konsekwencji, że dochody uzyskane przez spółkę A w Finlandii, pochodzące z najmu lub sprzedaży nieruchomości położonych w tym państwie członkowskim oraz ze zbycia akcji spółek akcyjnych będących właścicielami nieruchomości położonych w owym państwie członkowskim, są zwolnione z podatku dochodowego.

17 Natomiast w odniesieniu do roku podatkowego 2020 organ podatkowy uznał, na podstawie zmian wprowadzonych do ustawy o podatku dochodowym mających zastosowanie od dnia 1 stycznia 2020 r., że A, jako spółkę ze zmiennym kapitałem, należy traktować nie jako fundusz inwestycyjny w formie kontraktowej, o którym mowa w § 20a tej ustawy, lecz jako spółkę akcyjną prawa fińskiego.

18 W konsekwencji organ ten uznał, że w roku podatkowym 2020 dochody uzyskane przez spółkę A w Finlandii, pochodzące z najmu lub sprzedaży nieruchomości położonych w tym państwie członkowskim oraz ze zbycia akcji spółek akcyjnych będących właścicielami

nieruchomości położonych w owym państwie członkowskim, podlegają opodatkowaniu w Finlandii na podstawie § 10 pkt 1, 6 i 10 oraz § 20a akapit pierwszy ustawy o podatku dochodowym.

19 Spółka A wniosła do Helsingin hallinto-oikeus (sądu administracyjnego w Helsinkach, Finlandia) skargę na decyzję z dnia 13 czerwca 2019 r. w zakresie, w jakim odmówiono w niej uznania zwolnienia dochodów z nieruchomości, pochodzących z Finlandii w roku podatkowym 2020. W ramach tej skargi spółka A podnosi, że § 20a ustawy o podatku dochodowym jest sprzeczny z prawem Unii, oraz utrzymuje, że niezależnie od formy statutowej przewidzianej we francuskich przepisach dotyczących funduszy inwestycyjnych jej cechy funkcjonalne są porównywalne z cechami fińskiego funduszu inwestycyjnego zwolnionego z podatku dochodowego.

20 Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (organ ds. ochrony praw odbiorców podatku, Finlandia) uważa, że wobec braku harmonizacji na poziomie Unii form, jakie mogą przybrać przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania oraz zasad dotyczących opodatkowania ich dochodów, przepisy krajowe regulujące opodatkowanie przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania oraz formy, sposoby działania lub działalność tych przedsiębiorstw mogą różnić się w poszczególnych państwach członkowskich. Zdaniem wspomnianego organu spółka A nie spełniała przesłanek przewidzianych w § 20a akapit czwarty ustawy o podatku dochodowym, aby móc skorzystać ze zwolnienia z podatku dochodowego, które ów przepis przyznaje wyłącznie funduszom utworzonym w formie kontraktowej.

21 Sąd odsyłający wyjaśnia, że z decyzji z dnia 13 czerwca 2019 r. wynika, iż ze względu na wejście w życie – w dniu 1 stycznia 2020 r. – § 20a ustawy o podatku dochodowym spółka A nie może być utożsamiana ze zwolnionym z podatku dochodowego fińskim funduszem inwestycyjnym, lecz podlega obecnie opodatkowaniu z tytułu dochodów z nieruchomości uzyskanych w Finlandii.

22 Sąd odsyłający wyjaśnia, że z prac przygotowawczych poprzedzających przyjęcie § 20a ustawy o podatku dochodowym wynika, iż zamiarem ustawodawcy krajowego było w szczególności dokładne określenie przypadków, w których fundusz zagraniczny należy traktować jako zwolniony od podatku fundusz fiński, niezależnie od tego, czy chodzi o fundusz inwestycyjny czy specjalny fundusz inwestycyjny, a to w celu zwiększenia przewidywalności opodatkowania, zwiększenia pewności prawa i zniesienia obciążeń administracyjnych.

23 Ustawodawca krajowy, poprzez zrównanie funduszy fińskich z funduszami zagranicznymi, zamierzał również zapewnić niezakłóconą konkurencję. Wobec braku definicji pojęcia funduszy inwestycyjnych, zważywszy na ogólny charakter krajowych przepisów podatkowych w przeszłości, zrównanie funduszy zagranicznych z fińskimi funduszami inwestycyjnymi było ułatwione, podczas gdy te ostatnie fundusze niekoniecznie mogły korzystać za granicą z porównywalnego traktowania, a nawet mogły podlegać bardziej restrykcyjnym przepisom.

24 Zdaniem tego sądu zmiany wprowadzone przez ustawodawcę nie mają na celu podważenia zasady, zgodnie z którą traktowanie pod względem podatkowym w Finlandii zależy od formy prawnej instrumentu inwestycyjnego, lecz uczynienia przepisów podatkowych bardziej precyzyjnymi w odniesieniu do sytuacji funduszy mających formę kontraktową, niezależnie od tego, czy są rezydentami, czy też osobami niebędącymi rezydentami, nie rozszerzając przy tym stosowania zwolnienia z podatku na inne formy przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania. Sąd odsyłający wskazuje ponadto, że zgodnie z fińskim ustawodawstwem mającym zastosowanie do funduszy inwestycyjnych fundusze inwestycyjne mogą zostać utworzone wyłącznie w formie kontraktowej.

25 Sąd odsyłający uważa zatem, że należy odpowiedzieć na pytanie, czy w odniesieniu do roku podatkowego 2020 spółkę A należy traktować jako fiński fundusz inwestycyjny zwolniony z podatku dochodowego od dochodów uzyskanych w Finlandii, czy też powinna ona zapłacić podatek pobrany u źródła z tytułu dochodów z najmu i zysków z działalności w zakresie nieruchomości w tym państwie członkowskim.

26 W szczególności sąd ten zastanawia się, czy art. 49, 63 i 65 TFUE stoją na przeszkodzie § 20a ustawy o podatku dochodowym, zgodnie z którym wyłącznie utworzone w formie kontraktowej zagraniczne otwarte fundusze inwestycyjne są traktowane tak samo jak zwolnione z podatku dochodowego fińskie fundusze inwestycyjne, wskutek czego przykładowo funduszy inwestycyjnych utworzonych w formie spółki takiego rodzaju jak spółka A nie można już, od momentu wejścia w życie § 20a ustawy o podatku dochodowym, traktować tak samo jak zwolnione z podatku fińskie fundusze inwestycyjne.

27 W tych okolicznościach Helsingin hallinto-oikeus (sąd administracyjny w Helsinkach) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 49, 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie krajowym przepisom prawnym, na mocy których wyłącznie utworzone w formie kontraktowej zagraniczne otwarte fundusze inwestycyjne mogą być traktowane tak samo jak zwolnione z podatku od dochodu fińskie fundusze inwestycyjne, wskutek czego zagraniczne fundusze inwestycyjne, które pod względem swojej formy nie są utworzone w formie kontraktowej, podlegają w Finlandii podatkowi pobieranemu u źródła, mimo że między ich sytuacją a sytuacją fińskich funduszy inwestycyjnych nie występują żadne znaczące obiektywne różnice?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

Uwagi wstępne

28 Należy przede wszystkim zauważyć, że spór w postępowaniu głównym dotyczy możliwości uzyskania w Finlandii przez skarżącą w postępowaniu głównym, będącą alternatywnym funduszem inwestycyjnym w rozumieniu dyrektywy 2011/61, utworzonym we Francji w formie spółki niepodlegającej opodatkowaniu podatkiem dochodowym i korzystającej w tym państwie członkowskim z systemu przejrzystości podatkowej, zwolnienia z podatku dochodowego od dochodów z najmu i zysków wynikających ze zbycia nieruchomości i akcji spółek obrotu nieruchomościami, uzyskanych w tym państwie członkowskim.

29 Zgodnie z decyzją z dnia 13 czerwca 2019 r. rzeczone dochody, które zostały zwolnione z podatku w roku podatkowym 2019, zaczęły podlegać opodatkowaniu w roku podatkowym 2020 z powodu wejścia w życie § 20a ustawy o podatku dochodowym, biorąc pod uwagę w szczególności fakt, że skarżąca w postępowaniu głównym nie ma formy kontraktowej, lecz formę statutową.

30 Następnie należy sprecyzować, że zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez rząd fiński, po pierwsze, pojęcie „funduszy inwestycyjnych” w rozumieniu ustawy (213/2019) o funduszach inwestycyjnych oznacza wyłącznie UCITS w rozumieniu dyrektywy 2009/65, które ma formę kontraktową. Pojęcie „specjalnych funduszy inwestycyjnych” w rozumieniu ustawy (162/2014) w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oznacza jedną z form prawnych alternatywnych funduszy inwestycyjnych, o których mowa w dyrektywie 2011/61, i odnosi się również wyłącznie do funduszy mających formę kontraktową. Po drugie,

alternatywny fundusz inwestycyjny w rozumieniu dyrektywy 2011/61 może zostać utworzony w Finlandii również w formie statutowej oraz dokonywać inwestycji w nieruchomości, przy czym nie korzysta on jednak ze zwolnienia z podatku przewidzianego w § 20a ustawy o podatku dochodowym.

31 Wreszcie, zgodnie z § 20a akapit czwarty ustawy o podatku dochodowym zwolnienie z podatku dochodowego funduszu specjalnego w rozumieniu ustawy (162/2014) w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi lub porównywalnego z nim, utworzonego w formie kontraktowej zagranicznego funduszu specjalnego, który inwestuje swoje środki głównie w nieruchomości i w papiery wartościowe związane z nieruchomościami, jest uwarunkowane tym, aby fundusze te każdego roku wypłacały swoim uczestnikom co najmniej trzy czwarte zysku osiągniętego w roku gospodarczym bez uwzględnienia niezrealizowanych zysków kapitałowych.

32 Nie wypowiadając się w przedmiocie przestrzegania przez spółkę A warunku dotyczącego minimalnej rocznej wypłaty zysków, sąd odsyłający zauważa, że sytuacja tej spółki jest porównywalna z sytuacją funduszu inwestycyjnego będącego rezydentem, z wyjątkiem formy statutowej, jaką ona posiada. Pytanie prejudycjalne dotyczy wyłącznie tego ostatniego elementu.

33 Należy zatem uznać, że poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 49, 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które zastrzegając możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku dochodowego dochodów z najmu i zysków ze zbycia nieruchomości lub akcji spółek będących właścicielami nieruchomości wyłącznie przez fundusze inwestycyjne mające formę kontraktową, wykluczają z tego zwolnienia alternatywny fundusz inwestycyjny niebędący rezydentem mający formę statutową, podczas gdy ten ostatni fundusz, korzystając z systemu przejrzystości podatkowej w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę, nie podlega w tym państwie członkowskim podatkowi dochodowemu.

W przedmiocie mającej zastosowanie swobody przepływu

34 Należy ustalić, która swoboda ma zastosowanie w sporze w postępowaniu głównym, ze względu na to, że pytanie prejudycjalne odnosi się jednocześnie do postanowień traktatu FUE dotyczących swobody przedsiębiorczości i swobodnego przepływu kapitału (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., SEGRO i Horváth, C-52/16 i C-113/16, EU:C:2018:157, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że przy badaniu, która ze swobód podstawowych obejmuje swym zakresem dany przepis krajowy, należy uwzględnić przedmiot odnośnego uregulowania (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

36 Jeżeli przedmiot owego uregulowania nie pozwala na ustalenie, czy jest ono w sposób przeważający objęte art. 49 TFUE, czy też art. 63 TFUE, Trybunał uwzględnia okoliczności faktyczne sprawy celem ustalenia, czy sytuacja leżąca u podstaw sporu w postępowaniu głównym jest objęta jednym czy drugim ze wskazanych postanowień (wyrok z dnia 11 czerwca 2020 r., KOB, C-206/19, EU:C:2020:463, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Ponadto, jeżeli przepis krajowy dotyczy jednocześnie swobody przedsiębiorczości i swobodnego przepływu kapitału, co do zasady Trybunał bada go jedynie w świetle jednej z tych dwóch swobód, jeżeli okaże się, iż w okolicznościach postępowania głównego jedna z nich jest

całkowicie drugorzędna względem drugiej i może zostać z nią połączona (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 kwietnia 2020 r., Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 W niniejszej sprawie rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie krajowe dotyczy zwolnienia przyznanego funduszom inwestycyjnym mającym formę kontraktową, które inwestują głównie w nieruchomości lub w papiery wartościowe związane z nieruchomościami.

39 Tymczasem w pierwszej kolejności, co się tyczy inwestycji w nieruchomości, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem środki krajowe, które odnoszą się do transakcji, poprzez które osoby niebędące rezydentami dokonują inwestycji w nieruchomości na terytorium państwa członkowskiego, mogą wchodzić w zakres zarówno art. 49 TFUE, dotyczący swobody przedsiębiorczości, jak i art. 63 TFUE, dotyczący swobodnego przepływu kapitału (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 29).

40 Po pierwsze bowiem, przepływy kapitału obejmują transakcje, poprzez które osoby niebędące rezydentami dokonują inwestycji w nieruchomości na terytorium państwa członkowskiego, co wynika z nomenklatury przepływów kapitału znajdującej się w załączniku I do dyrektywy Rady 88/361/EWG z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie wykonania art. 67 traktatu (Dz.U. 1988, L 178, s. 5), która to nomenklatura zachowuje instrukcyjny charakter dla zdefiniowania pojęcia przepływu kapitału (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., SEGRO i Horváth, C-52/16 i C-113/16, EU:C:2018:157, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 Po drugie, wykonywanie prawa do nabywania, użytkowania i zbywania nieruchomości na terytorium innego państwa członkowskiego, które stanowi niezbędne uzupełnienie swobody przedsiębiorczości, powoduje przepływ kapitału (zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Niemniej jednak, aby możliwe było zastosowanie przepisów dotyczących swobody wykonywania działalności gospodarczej, co do zasady konieczne jest, by była zagwarantowana stała obecność w przyjmującym państwie członkowskim, a w przypadku posiadania nieruchomości – czynnego zarządu tymi nieruchomościami (wyrok z dnia 14 września 2006 r., Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04, EU:C:2006:568, pkt 19).

43 Tymczasem w niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że spółka A nie posiada ani biur, ani innego zakładu w Finlandii, z których mogłaby choćby tylko częściowo zarządzać swoimi inwestycjami w nieruchomości w Finlandii lub w których mogłaby podejmować decyzje dotyczące tych nieruchomości.

44 W drugiej kolejności, co się tyczy nabycia udziałów w spółkach kapitałowych, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że traktowanie pod względem podatkowym dywidend wypłacanych przez takie spółki może również wchodzić w zakres nie tylko art. 63 TFUE, lecz również art. 49 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2018 r., EV, C-685/16, EU:C:2018:743, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 W tym zakresie Trybunał orzekł już, że przepisy krajowe, które mają zastosowanie jedynie do udziałów pozwalających na wywieranie niewątpliwego wpływu na decyzje spółki i na określanie jej działalności, wchodzą w zakres zastosowania art. 49 TFUE dotyczącego swobody przedsiębiorczości. Z kolei przepisy krajowe, które mają być stosowane do udziałów nabytych jedynie w celu dokonania lokaty kapitału bez zamiaru uczestniczenia w zarządzaniu

przedsiębiorstwem lub sprawowania nad nim kontroli, należy badać wyłącznie w świetle swobodnego przepływu kapitału (wyrok z dnia 13 marca 2014 r., Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

46 Tymczasem, jak przypomniano w pkt 38 niniejszego wyroku, uregulowanie będące przedmiotem postępowania głównego ma na celu traktowanie pod względem podatkowym dochodów pochodzących z inwestycji w nieruchomości dokonywanych przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania.

47 Nie wykluczając z zakresu stosowania sytuacji objętych swobodą przedsiębiorczości, uregulowanie to dotyczy inwestycji dokonanych w celu lokaty kapitału, bez zamiaru uczestniczenia w zarządzaniu przedsiębiorstwem lub sprawowania nad nim kontroli. W związku z tym może ono w przeważającym stopniu wpłynąć na swobodny przepływ kapitału. Ewentualne ograniczenia swobody przedsiębiorczości wynikające ze wspomnianego uregulowania stanowią nieuniknione konsekwencje ograniczenia swobodnego przepływu kapitału, a zatem nie uzasadniają odrębnej analizy tego uregulowania w świetle art. 49 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

48 W świetle powyższego należy zbadać środek krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym wyłącznie w świetle art. 63 i 65 TFUE.

W przedmiocie istnienia ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału

49 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że do zakazanych przez art. 63 ust. 1 TFUE środków zaliczają się, jako ograniczenia w przepływie kapitału, środki, które mogą zniechęcać osoby niebędące rezydentami do dokonywania inwestycji w danym państwie członkowskim lub które mogą zniechęcać osoby będące rezydentami tego państwa członkowskiego do dokonywania inwestycji w innych państwach (wyroki: z dnia 30 kwietnia 2020 r., Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 W szczególności mniej korzystne traktowanie przez dane państwo członkowskie dochodów wypłacanych przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania niebędącym rezydentami w stosunku do traktowania zastrzeżonego dla dochodów wypłacanych przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania będącym rezydentami, może zniechęcać spółki mające siedzibę w państwie innym niż to pierwsze państwo członkowskie do inwestowania w tym pierwszym państwie członkowskim, a w konsekwencji stanowi ograniczenie swobody przepływu kapitału, zakazane co do zasady przez art. 63 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2019 r., College Pension Plan of British Columbia, C-641/17, EU:C:2019:960, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 Tego rodzaju mniej korzystne traktowanie stanowi zwolnienie dochodów uzyskiwanych przez przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania będące rezydentem, podczas gdy dochody uzyskane przez przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami podlegają ostatecznemu poborowi podatku u źródła (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2019 r., College Pension Plan of British Columbia, C-641/17, EU:C:2019:960, pkt 50).

52 W niniejszej sprawie sporne uregulowanie krajowe wprowadza różnicę w traktowaniu nie ze względu na państwo siedziby przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, lecz ze względu na formę prawną tego przedsiębiorstwa. Jedynie bowiem przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania mające formę kontraktową mogą korzystać ze zwolnienia z podatku na warunkach przewidzianych w tym uregulowaniu.

53 Zgodnie z brzmieniem § 20a akapit czwarty ustawy o podatku dochodowym warunek dotyczący formy kontraktowej funduszu wydaje się dotyczyć wyłącznie funduszy zagranicznych. Jednakże, jak podnoszą sąd odsyłający i rząd fiński, fundusze inwestycyjne i specjalne fundusze inwestycyjne mogą być utworzone zgodnie z prawem fińskim wyłącznie w formie kontraktowej, wobec czego zwolnienie z podatku przewidziane w tym przepisie jest zastrzeżone dla przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania mających formę kontraktową, niezależnie od państwa siedziby tych przedsiębiorstw.

54 W tym względzie należy zauważyć, że ustawodawstwo krajowe, które stosuje się bez rozróżnienia do podmiotów gospodarczych będących i niebędących rezydentami, może stanowić ograniczenie swobodnego przepływu kapitału. Z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że nawet zróżnicowanie, które opiera się na obiektywnych kryteriach, może de facto niekorzystnie wpływać na sytuacje transgraniczne (zob. wyroki: z dnia 30 stycznia 2020 r., Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 39).

55 Jest tak w szczególności w przypadku, gdy przepisy krajowe, stosowane bez rozróżnienia do podmiotów będących rezydentami i niebędących rezydentami, zastrzegają możliwość uzyskania korzyści podatkowej w sytuacjach, w których podmiot gospodarczy spełnia przesłanki lub obowiązki, które ze względu na ich charakter lub de facto są właściwe dla rynku krajowego, tak że jedynie podmioty działające na rynku krajowym mogą spełnić te warunki lub obowiązki, a podmioty niebędące rezydentami mające porównywalne cechy zazwyczaj ich nie spełniają (wyroki: z dnia 30 stycznia 2020 r., Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 40).

56 Jak wskazano w pkt 53 niniejszego wyroku, fundusze inwestycyjne i specjalne fundusze inwestycyjne mogą być utworzone w Finlandii jedynie w formie kontraktowej.

57 Prawdą jest, że skoro prawo Unii nie zostało zharmonizowane w tym względzie, państwa członkowskie mają swobodę w określaniu formy prawnej, w jakiej fundusze mogą być utworzone na ich terytorium.

58 Państwa członkowskie, w celu zachęcania do wykorzystywania przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, mają również swobodę w zakresie ustanowienia szczególnego systemu podatkowego mającego zastosowanie do takich przedsiębiorstw i do otrzymywanych przez nie dywidend i innych dochodów oraz określenia materialnych i formalnych warunków, które muszą być spełnione, aby móc korzystać z takiego systemu (zob. podobnie wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 Ponadto swobodny przepływ kapitału nie może być rozumiany w ten sposób, że państwo członkowskie jest zobowiązane do ukształtowania zasad podatkowych w zależności od zasad innego państwa członkowskiego, w celu zagwarantowania w każdej sytuacji opodatkowania,

które eliminuje wszelkie nierówności wynikające z krajowych przepisów podatkowych, skoro decyzje podejmowane przez podatnika w odniesieniu do inwestycji w innym państwie członkowskim mogą, w zależności od przypadku, być bardziej lub mniej korzystne dla takiego podatnika (wyroki: z dnia 7 listopada 2013 r., K, C-322/11, EU:C:2013:716, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 30 stycznia 2020 r., Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, pkt 72).

60 Jednakże, jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 53 i 54 opinii, skoro państwo członkowskie przewiduje korzyść podatkową na rzecz niektórych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, warunki, na jakich przyznawana jest ta korzyść, nie powinny stanowić ograniczenia swobodnego przepływu kapitału (zob. podobnie wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, pkt 46).

61 Wobec braku harmonizacji, o którym mowa w pkt 57 niniejszego wyroku, swobodny przepływ kapitału byłby pozbawiony skuteczności, gdyby przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania niebędące rezydentem utworzone w formie prawnej dopuszczonej lub wymaganej przez przepisy państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę i prowadzi działalność zgodnie z tymi przepisami, zostałoby pozbawione korzyści podatkowej w innym państwie członkowskim, w którym inwestuje, wyłącznie na tej podstawie, że jego forma prawna nie odpowiada formie prawnej wymaganej dla przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w tym ostatnim państwie członkowskim.

62 Oceny tej nie podważa okoliczność, że zgodnie z wyjaśnieniami rządu fińskiego tworzenie w Finlandii alternatywnych funduszy inwestycyjnych w rozumieniu dyrektywy 2011/61 w formie statutowej jest dopuszczalne i że fundusze te są uprawnione do dokonywania inwestycji w nieruchomości, przy czym nie korzystają one jednak ze zwolnienia przewidzianego w § 20a ustawy o podatku dochodowym.

63 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania z siedzibą w Finlandii mogą bowiem przyjąć formę prawną umożliwiającą im skorzystanie ze zwolnienia, podczas gdy przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami podlegają warunkom wymaganym przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym mają siedzibę.

64 W konsekwencji, o ile warunek dotyczący posiadania formy kontraktowej nie stanowi warunku, który mogą spełniać wyłącznie przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będące rezydentami, o tyle jednak wspomniany warunek może działać bardziej na korzyść tych ostatnich na szkodę przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania utworzonych w formie statutowej, zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego, w którym mają one siedzibę.

65 Wynika z tego, że tego rodzaju uregulowanie może zniechęcać przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami do dokonywania inwestycji w nieruchomości w Finlandii i w związku z tym stanowi ograniczenie swobodnego przepływu kapitału zakazane co do zasady w art. 63 TFUE.

66 Niemniej jednak zgodnie z art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE, art. 63 TFUE nie narusza prawa państw członkowskich do stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników, którzy nie znajdują się w takiej samej sytuacji ze względu na miejsce zamieszkania lub siedziby bądź inwestowania kapitału.

67 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE, stanowiący odstępstwo od podstawowej zasady swobodnego przepływu kapitału, powinien być przedmiotem ścisłej wykładni. Dlatego też postanowienia tego nie można interpretować w ten sposób, że wszelkie przepisy podatkowe przewidujące odmienne traktowanie podatników ze względu na miejsce ich zamieszkania lub siedziby bądź państwo inwestowania ich kapitału są automatycznie zgodne z traktatem [wyrok z dnia 26 lutego 2019 r., X (Spółka pośrednia mająca siedzibę w państwie trzecim), C-135/17, EU:C:2019:136, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo].

68 W istocie odmienne traktowanie dozwolone w art. 65 ust. 1 lit. a) TFUE nie powinno stanowić, zgodnie z art. 65 ust. 3 TFUE, arbitralnej dyskryminacji ani ukrytego ograniczenia. W związku z tym Trybunał orzekł, że takie odmienne traktowanie można dopuścić tylko wtedy, gdy dotyczy sytuacji, które nie są obiektywnie porównywalne, lub w przeciwnym razie gdy jest ono uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego [wyrok z dnia 26 lutego 2019 r., X (Spółka pośrednia mająca siedzibę w państwie trzecim), C-135/17, EU:C:2019:136, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo].

W przedmiocie istnienia sytuacji obiektywnie porównywalnych

69 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że porównywalność sytuacji transgranicznej z sytuacją wewnętrzną państwa członkowskiego należy badać z uwzględnieniem celu realizowanego przez rozpatrywane przepisy krajowe (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

70 Ponadto przy ocenie, czy wynikająca z rozpatrywanego uregulowania prawnego różnica w traktowaniu odzwierciedla obiektywnie istniejącą różnicę sytuacji, można brać pod uwagę tylko ustanowione w tym uregulowaniu właściwe kryteria rozróżniające (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

71 W niniejszej sprawie rząd fiński wskazuje, po pierwsze, że przewidziane w § 20a ustawy o podatku dochodowym zwolnienie z podatku ma na celu unikanie podwójnego opodatkowania dochodów z inwestycji oraz dążenie do podatkowego traktowania inwestycji realizowanych za pośrednictwem funduszy jako inwestycji bezpośrednich. Zgodnie z tym przepisem traktowanie pod względem podatkowym jest uzależnione od formy prawnej podmiotu i zależy od tego, czy opodatkowanie następuje zarówno w odniesieniu do podmiotu, jak i w odniesieniu do jego właściciela, jak ma to miejsce w przypadku spółek akcyjnych, czy też opodatkowanie następuje wyłącznie w odniesieniu do właściciela, jak ma to miejsce w przypadku spółek komandytowych, funduszy inwestycyjnych i specjalnych funduszy inwestycyjnych.

72 Po drugie, rząd ten podnosi, że przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania mające formę statutową i specjalny fundusz inwestycyjny prawa fińskiego mający formę kontraktową nie znajdują się w porównywalnej sytuacji, biorąc pod uwagę cel ochrony inwestorów w przypadku upadłości funduszy, realizowany przez ustawę (213/2019) o funduszach inwestycyjnych oraz przez ustawę (162/2014) w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

73 Tymczasem w tym względzie należy zauważyć w pierwszej kolejności, że w świetle celów mających na celu unikanie podwójnego opodatkowania dochodów z inwestycji oraz traktowania pod względem podatkowym inwestycji realizowanych pośrednio za pośrednictwem funduszy w taki

sam sposób jak inwestycje bezpośrednie fakt, że przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania ma formę statutową, niekoniecznie stawia je w sytuacji odmiennej od sytuacji przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania mającego formę kontraktową.

74 Takie cele mogą bowiem zostać osiągnięte również wtedy, gdy przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania ma formę statutową, lecz korzysta w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę, ze zwolnienia z podatku dochodowego lub systemu przejrzystości podatkowej.

75 Fakt ten potwierdza ponadto podniesiona przez rząd fiński okoliczność, że zgodnie z ustawodawstwem krajowym utworzenie alternatywnego funduszu inwestycyjnego w formie prawnej statutowej przesądza o opodatkowaniu dochodów zarówno w odniesieniu do tego funduszu, jak i w odniesieniu do inwestorów, podczas gdy w przypadku funduszu utworzonego w formie kontraktowej opodatkowanie następuje wyłącznie w odniesieniu do inwestorów.

76 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o rozważania rządu fińskiego dotyczące większej ochrony inwestorów wynikającej z posiadania przez fundusz inwestycyjny formy kontraktowej, należy zauważyć, że o ile względy te wskazują na powody, które mogły skłonić ustawodawcę krajowego do wymagania, aby fundusze inwestycyjne będące rezydentami były utworzone w tej formie, o tyle względy te nie pozwalają na obiektywne rozróżnienie między przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania mającymi formę kontraktową a przedsiębiorstwami mającymi jakąkolwiek inną formę prawną w odniesieniu do zwolnienia z podatku dochodowego przyznanego w § 20a ustawy o podatku dochodowym.

77 Należy zatem uznać, że w odniesieniu do przepisów krajowych mających za przedmiot zwolnienie z podatku, które mają na celu zrównanie pod względem podatkowym inwestycji dokonywanych za pośrednictwem funduszy bezpośrednich, przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania niebędące rezydentem mające formę statutową i korzystające w państwie jego siedziby ze zwolnienia z opodatkowania swoich dochodów lub z systemu przejrzystości podatkowej, znajduje się w sytuacji porównywalnej z funduszem inwestycyjnym będącym rezydentem mającym formę kontraktową.

78 W tych okolicznościach należy zbadać, czy odmienne traktowanie wprowadzone przez uregulowanie rozpatrywane w postępowaniu głównym może być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego.

W przedmiocie istnienia nadrzędnego względu interesu ogólnego

79 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału ograniczenie swobodnego przepływu kapitału można dopuścić jedynie wtedy, gdy jest ono uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, gdy jest odpowiednie do zagwarantowania realizacji zamierzonego przez nie celu i gdy nie wykracza poza to, co jest niezbędne do jego osiągnięcia (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

80 W niniejszej sprawie z informacji sądu odsyłającego dotyczących prac przygotowawczych w sprawie § 20a ustawy o podatku dochodowym wynika, że przepis ten został przyjęty w celu poprawy przewidywalności opodatkowania, zwiększenia pewności prawa, zniesienia obciążeń administracyjnych oraz zapewnienia niezakłóconej konkurencji między funduszami inwestycyjnymi będącymi rezydentami a funduszami inwestycyjnymi niebędącymi rezydentami.

81 Rząd fiński podnosi, że ograniczenie zwolnienia z podatku przewidziane w § 20a ustawy o podatku dochodowym do specjalnych funduszy inwestycyjnych mających formę kontraktową jest uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego związanymi z zapewnieniem skuteczności kontroli podatkowej i poboru podatków, a także koniecznością zapewnienia spójności systemu podatkowego.

82 Rząd ten podkreśla, że przepis ten wprowadza odstępstwo, na określonych i niedyskryminujących warunkach, od ogólnej zasady opodatkowania specjalnych funduszy inwestycyjnych, umożliwiając tym samym zapewnienie skuteczności kontroli podatkowej i poboru podatków.

83 W odniesieniu do spójności systemu podatkowego wspomniany rząd podnosi, że przewidziane w tym przepisie zwolnienie dotyczy specjalnych funduszy inwestycyjnych w rozumieniu ustawodawstwa fińskiego i wszystkich funduszy zagranicznych, które są z nimi zrównane. Fundusz utworzony w formie spółki jest traktowany jak fińska spółka akcyjna, również podlegająca opodatkowaniu podatkiem dochodowym od działalności inwestycyjnej.

84 W tym względzie należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że zgodnie z zasadą pewności prawa w dziedzinach objętych prawem Unii przepisy prawa państw członkowskich powinny być sformułowane w sposób pozbawiony dwuznaczności, tak aby umożliwić zainteresowanym osobom zapoznanie się z ich prawami i obowiązkami w sposób jasny i precyzyjny, a sądom krajowym zapewnienie ich przestrzegania (wyrok z dnia 15 kwietnia 2021 r., Finanzamt für Körperschaften Berlin, C-868/19, niepublikowany, EU:C:2021:285, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

85 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 97 i 99 opinii, cel pewności prawa nie może uzasadniać ograniczenia swobód przepływu. Gdyby tak było, państwa członkowskie miałyby swobodę nakładania takich ograniczeń, pod warunkiem, że byłyby one sformułowane w sposób jednoznaczny.

86 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o cel zmierzający do zapewnienia niezakłóconej konkurencji pomiędzy funduszami inwestycyjnymi będącymi rezydentami a funduszami inwestycyjnymi niebędącymi rezydentami, prowadziłby on do przyznania, że niekorzystne traktowanie pod względem podatkowym przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania mających formę statutową jest uzasadnione okolicznością, że w innych państwach członkowskich przedsiębiorstwa te są traktowane korzystniej niż mające formę kontraktową fińskie fundusze inwestycyjne.

87 Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że sprzeczne z podstawową swobodą niekorzystne traktowanie pod względem podatkowym nie może być uzasadnione istnieniem innych korzyści podatkowych, nawet jeżeli założy się ich istnienie (wyrok z dnia 9 października 2014 r., van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

88 W trzeciej kolejności, co się tyczy podnoszonej przez rząd fiński konieczności zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych, konieczność taka stanowi nadrzędny wzgląd interesu ogólnego mogący uzasadniać ograniczenie w swobodnym przepływie kapitału (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 października 2014 r., van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, pkt 46; z dnia 22 listopada 2018 r., Huijbrechts, C-679/17, EU:C:2018:940, pkt 36). Podobnie konieczność zapewnienia skutecznego poboru podatku stanowi słuszny cel mogący uzasadniać ograniczenie podstawowych swobód (wyrok z dnia 22 listopada 2018 r., Sofina i in., C-575/17, EU:C:2018:943, pkt 67).

89 Jednakże w celu zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych organ podatkowy może domagać się od podatnika wszelkich dowodów, które wydają się mu konieczne dla oceny kwestii, czy spełnione są przesłanki dla możliwości przyznania rzeczonej korzyści przewidzianej przez dane przepisy i czy żądaną korzyść można w związku z tym przyznać (zob. analogicznie wyrok z dnia 27 stycznia 2009 r., Persche, C-318/07, EU:C:2009:33, pkt 54), a także w celu zapewnienia skutecznego poboru podatku.

90 Co się tyczy obciążenia administracyjnego, które wynikałoby dla organów podatkowych państw członkowskich opodatkowania z udzielonej podatnikom możliwości przedstawienia informacji celem wykazania, że warunki te zostały spełnione, należy wskazać, iż niedogodności administracyjne nie są same w sobie wystarczające do uzasadnienia przeszkody w swobodnym przepływie kapitału (zob. podobnie wyrok z dnia 9 października 2014 r., van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).

91 W czwartej kolejności Trybunał orzekł już, że konieczność zapewnienia spójności systemu podatkowego może uzasadniać uregulowania skutkujące ograniczeniem podstawowych swobód (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).

92 Jednakże, aby argument oparty na takim uzasadnieniu mógł zostać uwzględniony, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem należy wykazać istnienie bezpośredniego związku pomiędzy daną korzyścią podatkową a wyrównaniem tej korzyści przez określone obciążenie podatkowe, przy czym bezpośredni charakter tego związku należy oceniać z punktu widzenia celu rozpatrywanego uregulowania (wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., UBS Real Estate, C-478/19 i C-479/19, EU:C:2021:1015, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo).

93 W niniejszej sprawie rząd fiński nie wykazał, że korzyść podatkowa przyznana funduszom mającym formę kontraktową została wyrównana przez określone obciążenie podatkowe, co uzasadniałoby tym samym wyłączenie możliwości korzystania z owej korzyści przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania mające formę statutową.

94 W świetle powyższych rozważań na pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, że art. 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które zastrzegając możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku dochodowego dochodów z najmu i zysków ze zbycia nieruchomości lub akcji spółek będących właścicielami nieruchomości wyłącznie przez fundusze inwestycyjne mające formę kontraktową, wykluczają z tego zwolnienia alternatywny fundusz inwestycyjny niebędący rezydentem mający formę statutową, podczas gdy ten ostatni fundusz, korzystając z systemu przejrzystości podatkowej w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę, nie podlega w tym państwie członkowskim podatkowi dochodowemu.

W przedmiocie kosztów

95 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które zastrzegając możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku dochodowego dochodów z najmu i zysków ze zbycia nieruchomości lub akcji spółek będących właścicielami nieruchomości wyłącznie przez fundusze inwestycyjne mające formę kontraktową, wykluczają z tego zwolnienia alternatywny fundusz inwestycyjny niebędący rezydentem mający formę statutową, podczas gdy ten ostatni fundusz, korzystając z systemu przejrzystości podatkowej w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę, nie podlega w tym państwie członkowskim podatkowi dochodowemu.

Podpisy